

Christiaan te Strake

Jan Brandts Buys, componist uit Zutphen

Jan Willem Frans Brandts Buys wordt op 12 september 1868 geboren in Zutphen als zoon van de plaatselijke organist, klokkenist en stadsmuziekmeester Marius Brandts Buys, naar wie in Zutphen een straat genoemd is.

De jonge Brandts Buys blijkt over een bijzondere muzikale gave te beschikken. Op zesjarige leeftijd componeert hij al stukken, vooral voor orgel en piano. Zijn eerste uitgegeven composities dateren uit 1883.

Op 15-jarige leeftijd wordt hij benoemd tot organist van de Broederenkerk. In deze tijd was hij ook beiaardier. Door de Noorse componist Edvard Grieg, een vriend van zijn vader, wordt hij gestimuleerd om in het buitenland verder te gaan studeren.

Intussen legt hij zich steeds meer toe op het componeren, vooral voor piano en strijkinstrumenten. Zijn eerste orgelstuk, 'Zang aan zee', schrijft hij na zijn – wegens geldproblemen noodgedwongen – terugkeer in Zutphen.

In 1892 vertrekt Brandts Buys naar Wenen. Daar ontmoet hij, onder anderen, weer Grieg, maar nu ook Joh. Brahms, die beiden onder de indruk zijn van zijn werk. Hij verkeert steeds meer in de hogere kringen waar hij vele bewonderaars heeft. Voorlopig verdient hij de kost nog met het bewerken van symfonieën van Mozart, Beethoven en Haydn voor piano. Hij besluit zich blijvend in Wenen te vestigen en zich geheel aan het componeren te wijden. De muziek van Brandts Buys kenmerkt zich door de kamermuziek-stijl. Zo componeert hij veel stukken voor piano, maar ook schrijft hij vele liederen. Zijn eerste opera, 'Das Veilchenfest', in samenwerking met de dichter Victor Heindl geschreven, wordt geen succes. Hij schrijft er na dat stuk nog zeven. In

1916 vindt in de Staatsoper in Dresden de première plaats van 'Die Schneider von Schönau'. Door deze komische opera krijgt hij internationale bekendheid. Mede door deze succesvolle opera, die later nog diverse keren uitgevoerd zal worden, kan hij van het componeren ruim leven. Ondertussen is hij via een aantal omzwervingen naar Salzburg verhuisd, dat in die tijd een internationaal centrum voor de muziek was.

Aan het eind van de jaren twintig wordt de positie van Brandts Buys, die twee keer met een joodse vrouw getrouwd is geweest, moeilijk vanwege het opkomend nationaal-socialisme. Na een langdurige ziekte overlijdt hij in 1933. Hij blijft enige tijd, vooral in Oostenrijk, redelijk bekend. Maar in de loop van de jaren vijftig raakt hij steeds meer in de vergetelheid.

De bronzen buste (zie foto), is in 1930 vervaardigd door Rose von Ranson (1895-1982) en werd in 1994 aangekocht door het Stedelijk Museum van zijn geboorteplaats.